

”Barnbarnen är min livboj”

Victor dog av en överdos. Tommy Karman anklagade sig själv för att inte ha nått fram när adoptivsonen behövde hans hjälp. Om detta handlar boken *När haven tystnar*.

TEXT Anna Fredriksson FOTO Casper Hedberg

”Jag mår hyggligt bra idag, jag har inte låtit sorgen bli frusen. Sakta fejdar skulden bort.”

Boken handlar framförallt om min oförmåga att möta min son. Hur jag stod handfallen när han hade behövt mig, säger Tommy Karman.

Tommy Karman är 74 år. På 1980-talet var han en stolt, närvarande och ambitiös adoptivpappa som njöt av att ta med sig sonen på teater, bibliotek och kafé. Victor åkte med sina nya föräldrar från Taiwan till Sverige 1983. Två år senare kom hans lillasyster Elin från Sydkorea.

- Victor var livlig, värtalig och skratade, en drömpojke tyckte jag. När han blev äldre var han väldigt poppis hos tjejerna. Jag var så avundsjuk på hans hår. Elin är också väldigt utåtriktad. Men hon kom i skymundan, hon fick stå tillbaka för sin bror, liksom den tio år yngre dottern Evelina. Tommy Karman växte upp som fiskarson på en ö utanför Gävle. Där härskade Jante, och Tommy var blyg, försagd och tystad hemma.

- Jag kunde knappt prata när jag var femton. Fast pappa släpade med mig till biblioteket, det var bra, säger han.

När han själv blev pappa såg Tommy Karman alla Victors förmågor. Hur han gjorde film och musik, och målade. Tänkta att det hade kunnat vara sonens väg ut i livet. Men i tonåren fick Victor

problem med sin identitet och sin självkänsla.

- Han hade ett annorlundaskap inom sig, det fanns något där som stökade till det.

Victor sökte sig till mer eller mindre farliga subkulturer som vit-makt-miljön och huliganerna i Firman boys. Tommy Karman är ganska säker på att sonen, om han varit ung idag, hade fått någon slags bokstavsdiagnos och hjälp.

- Vi förmådde inte få honom att söka någon typ av terapi.

När han vid ett tillfälle gav Victor en lista med telefonnummer dit han kunde vända sig för att prata om sina olika problem sa sonen: ”Tack pappa, jag tror jag har allt.”

- Jag var så glad när han verkligen ringde ett av numren, fick till ett möte. Men det blev inställt och sedan var den chansen förbi.

Dottern Elin har i vuxen ålder besökt Sydkorea med sina vänner. Victor var inte intresserad av att prata om adoptionen.

- ”Då blir det bara problem”, sa han. Men det är viktigt att ha trådar bakåt. Många unga vuxna adopterade är mycket intresserade av miljön de kommer ifrån, mer än av att hitta sina släktingar, säger Tommy Karman.

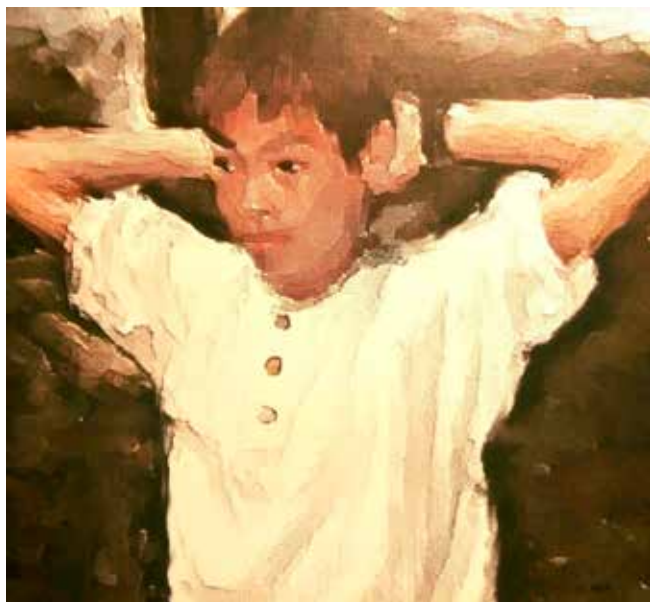
Utlandsadopterade är som grupp överrepresenterade i suicid och psykisk ohälsa (Vilket inte har något att göra med hur det går för enskilda individer).

- Adoption är ingen demokratisk rättighet, man får aldrig glömma att alla adoptioner startar med en traumatisk skilsmässa. Jag tycker att det bästa är om barnen kan få en trygg uppväxt i sina hemländer. Kritiken är i många sammanhang hård mot att vinstintresset går före barnperspektivet, säger han.

- Bara i Sydkorea inbringar de internationella adoptionerna flera miljoner dollar per år. Det kan vara smärtsamt att vara del av en sådan industri. För en som är adopterad och även för mig som gammal adoptivpappa, säger Tommy Karman. Även om han är kritisk till adoptioner som samhällsföreteelse

▶ TOMMY KARMAN

Ålder: 74 år. **Bor:** Sundbyberg.
Familj: Särbo, två vuxna döttrar och två barnbarn. **Gör:** Frilansar med att göra hemsidor inom kultursektorn och åt mindre föreningar. Är ofta ute på sjön med båten, läser mycket och umgås med barnbarnen.

◀ En målning av sonen som Tommy Karman gjort.

▶ Tommy Karman tillbringar mycket tid i naturen.

ångrar han sig inte. Men kanske blir känslorna av skuld ännu tyngre när man som han uttrycker det "släpat hit någon från andra sidan jorden".

– Det är åtta år sedan vi förlorade Victor, och jag tycker inte om att säga att han är död. Men jag tränar.

Victor var inte utslagen av sitt missbruk. Men han kunde vara borta i veckor utan att de visste var han var. Han var alltid på väg någonstans. Han var 27 år när han dog av en överdos amfetamin.

Tommy Karmans skuld av att inte ha räckt till blev ännu värre i kombination med sorgen och frågorna om "varför"?

– Att jag inte kunde vara den trygga pappa som jag ville vara. Mycket ligger i blygheten och tystnaden hos mig. Kanske skulle jag ha varit tydligare, som en flåbuse som tryckte upp honom mot vägen. Det är möjligt att han behövde det. Men det skulle inte varit jag och det hade också kunnat bli ännu värre, säger han.

Efter Victors död tappade han fotfästet; tröstdrack, misskötte ekonomin, och förlorade nästan jobbet. I boken beskriver han flera nära döden-upplevelser som inträffade när han medvetet sökte sig till ensamheten, isen, vattnet. Men haven hade tystnat.

– Kort efter att vi förlorade Victor gick jag vid tjugofem tillfällen på samtal, två

gånger i veckan. Det var nog för tidigt, jag var inte redo. Men det lättade lite trots att sådant som handlade om droger, våld och kriminalitet verkade kännas jobbigt för terapeuten, som nog önskade en gulligare sorghistoria, att lyssna på, säger Tommy Karman.

Han vandrade runt på nätterna, för att finna ro. Tänkte att allt får inte vara förgäves.

– Jag mår hyggligt bra idag, jag har inte låtit sorgen bli frusen. Barnbarnen kom i rätt tid, de är mina livbojar. De har gett mig ny energi att kunna formulera en historia. Boken har gett lite mening i tillvaron. Sakta fejdar skulden bort.

Alla mejl han fått från läsare har gett mycket.

– Vi ska starta en grupp på internet med föräldrar som vill väl, men inte förmår. När jag vridit och vänt på tankarna har jag kommit fram till att det viktigaste är att ta sin föräldraroll på allvar hela livet. Den tar inte slut när barnen fyller 18. Och så har Tommy Karman lite bråttom med två andra projekt, det ena är en roman om barns uppväxtmiljö på öarna i havsbandet förr i tiden. Det andra är en bok om samhällets ansvar att stötta och finnas till för adopterade och deras familjer.

– Jag har ett sug efter att uttrycka mig. Det finns de som kallar det revansch. ☹

